

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtik in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču (Knabenseminar.) — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novo pa potrebno društvo.

Nedavno se je ustanovila v beli Ljubljani prva podružnica „društva sv. Cirila in Metodija“. Le-to društvo ima po svojih pravilih, katera je visoka c. kr. vlada potrdila, blagi namen po vseh deželah, kjer stanujó Slovenci, šole podpirati tam, kjer se po poti postave ali že ne skrbi ali pa se ne more zadosti skrbeti za-nje. Potem pa še mu je ta nalog, da prepreči šulvereinu tiste nakane, ki so več ali manj navlašč naperjene zoper slovensko ljudstvo.

Da je tega društva Slovincem bilo treba, to se lahko posname že iz tega, kar smo v teh listih že tu in tam o rogoviljenju nebediga-treba šulvereina izpregovorili, vidi pa se še posebno iz poziva, ki so ga bili naši listi o njem že razglasili. Prišel je iz rok vstanovnega odbora „družbe sv. Cirila in Metoda“ in mi ga podamo zavoljo važnosti, ki tej družbi gre po vsej pravici, na tem mestu, tak-le je:

„Letos praznujejo vsi slovanski rodovi tisočletnico slovanskega blagovestnika sv. Metoda. Pred tisoč leti spoznala sta sv. brata Ciril in Metod, da se le z maternim jezikom da vcepiti v srca živa ljubezen do Boga; le z maternim jezikom bistriti um in krepiti narodna zavest. Tisoč let dolgo slišali so Slovenci z javnega mesta samo še v cerkvi govoriti v slovenskem jeziku, tako, da jim je mogoče bilo ohraniti ta jezik s svojo vero vred od roda do roda.“

A tudi slovenstvu je napočila zarja bolj-ših dni. V naši dobi širi se omika v vse narodne kroge. Šolstvo izrekoma pa je tisti vir, iz katerega zajemajo ljudstva občno izobraževanje ter versko in narodno prepričanje, ako je osnovano na edino pravem temelju maternega jezika. Kdor ljudstvu zabranjuje njegov jezik v šoli ter mu vsiljuje tujo besedo, duši v njem s kruto roko najblažje čute do naroda in domovine. In žali Bog! ustanovilo se je med nami nemško društvo, katero pod krinko, da hoče otrokom svojega naroda preskrbeti poduk

v maternem jeziku, vstanavlja šole po naših slovenskih krajih ter vabi va-nje slovenske otroke, naj jim cepi s tujim jezikom že v mlada srca mržnjo do lastnega naroda.

Nasproti takemu, za nas Slovence pogubonosnemu delovanju čutili so vsi rodoljubi, da ne smemo križem rok držati in mirno gledati, kako da se naša deca potuje, izneverja svojemu narodu in odgaja v mislih in nazorih katoličanstvu nasprotnega nemško-židovskega liberalizma. Vsled splošnje želje je vstanovni odbor sklenil vstanoviti

družbo sv. Cirila in Metoda

za vse slovenske pokrajine, ter predložil pravila vis. c. kr. notranjemu ministerstvu, katero jih je potrdilo.

Družbino delovanje pričné se s tem, da se precej napravijo po pooblaščenih, ki jih postavi vstanovni odbor, podružnice, kolikor je za zdaj mogoče. Te bodo volile zastopnike za veliko družbino skupščino, katera izvoli pravilno družbino vodstvo.

Na delo toraj, dragi Slovenci, za ohranitev svojega naroda in svojega jezika! Ne dajmo se motiti, če nam očitajo naši neprijatelji, da nas je malo in da se s slovenskim jezikom nikamor ne pride. Samo v Avstriji nas je sedemnajst milijonov Slovanov, da ne štejemo onih osemdeset milijonov, kateri živé onstran naših mejá. Kdor pa zna korenito slovenski jezik, on se lahko, rekli bi igraje, navádi drugih slovanskih jezikov. Mnogo naših ljudi našlo je že svojo srečo v trojedini kraljevini, izlasti pa je v Bosno in Hercegovino, priklopljeni sedaj naši Avstriji, odprta pot v prvi vrsti našim rojakom. Ne na Laškem, ne na Nemškem, kjer še domačinom prostora pomanjkuje, veliko več v slovanskih pokrajinah avstrijskih bodo iskali zaslužka in kruha tisti Slovenci, za katere v domovini ne bi posla bilo. A prvi pomoček v to jim je slovenski jezik.

Čuvajmo toraj svojo sv. vero in ž njo svoj

jezik kot najimennitnejšo dedino svojih očetov, kot sredstvo prave narodne omike, kot ključ boljše bodočnosti in ne oddajajmo teh svojih svetinj, kakor Ezav svojega prvenstva, za skledico tujeve leče. S tem namenom na delo!

Nebeška patrona pa, katera si je družba izbrala, sv. brata Ciril in Metod, ki sta sv. vero razširjajoč prva za slovenski jezik borila se in trpela, bodita naša pomočnika in izprošita našemu delu in prizadevanju Božjega blagoslova!

Tako vstanovni odbor in mi moremo le želeti, naj bi se na ta lepi poziv prav veliko podružnic oglasilo. Od Ljubljane vzamemo si lahko vzgled, ona nam je prvo podružnico rodila, ali jo bomo samo pustili? Ne, tega ne smemo, izlasti še mi slovenski Štajerci, kajti mi trpimo za Čehi največ od šulvereina, na nas je tedaj, da tudi storimo vse, kar je mogoče, da se postavi jez njegovemu rogoviljenju — tak, da ga povodenj njegovega liberalizma ne predré nikoli več.

Nevarne pijavke ljudstva.

Od Save koncem septembra.

Med rodoljubi se razpravlja večkrat vprašanje, kako bi se dalo nesrečno pijančevanje izmed ljudstva iztrebiti. To vprašanje pa je tudi sila važno, zakaj zmerom bolj se ta kužna bolezen razširja tudi po naši lepi domovini. Ko bi torej naši, za blagor ljudstva vneti možje v tej reči kaj storili, gotovo bi jim to bilo v veliko zasluženje.

Mi nismo za to, da vržemo vsa bremena, ki jih terja vzboljševanje naših žalostnih razmer, vladi na ramena, toda ko bi se, tudi s pomočjo vlade, zdatni pripomočki zoper pijančevanje v življenje vpeljali, bilo bi tega vse ljudstvo veselo in naši potomci bili bi nam za to tudi hvaležni. Poti so v tem pač različni, prav kakor so različni uzroki pijančevanja. V nekaterih krajih bi pa že to veliko izdalo, ko bi se one krčme odstranile, ki so se v dobi liberalizma, izlasti v obrtnih krajih, kakor n. pr. krog tovarov, rudnikov i. t. n. kakor gobe v dežju namnožile.

Kmečki hlapec ali delomrzní rokodelce, ki se je vsekako oženiti hotel, vzel si je kako bajto ali klet v najem in polovnjak vina pa sodček špirita dobil je na upanje, dovoljenje krčme se je v oni lažiliberalni dobi dobilo celo zlehka, z „njo“ pa sta si že itak bila dobra in nov zakon pa nova oštarija bila sta gotova, oboje seveda čisto po postavi.

Enake vrste krčmarji ravnaajo sedaj po vzgledu nekdanjih poljskih židov, ki so „muzikom“ ob nedeljah iz cerkve se vračajočim cesto z žganjem pomočili in jih tako na svoje limanice vlovili, da se jim niso nič več mogli

iztrgati. Blizo tako delajo tudi naši krčmarji. Kedar vedó, da bode tovarniški delalec ali rudar svoj težko prisluženi denar ob tednu ali mesecu prejel, tedaj si priskrbé harmonikarja-škripača, če že ni domač sin za ta maloprida posel dorasel. Ko pride torej delalec mimo take krčme vračajoč se z denarjem domov, tedaj ga krčmar, pa škripač z vso svojo zgovernostjo zvačita v krčmo in ne pustita ga iz nje, dokler še glešta kaj pod palcem.

Povrh se klati še po taci krčmah malo-prida ženstvo in godé se po njih že o belem dnevu najgrša pohujšanja in to pogostem vpríčo nedoraslih otrok, vse drugo, kar sledi še iz tega le naravno, lahko si častiti bralci sami povzemó, saj je spridenost taci delalcev glasna priča. Ko bi se taci ničvrednežem vzela pravica krčme, bilo bi veliko manj pobojev, pretepanja in enaci nerednosti. Pisatelj teh vrstic pozna več harmonikarjev-škripačev, ki se pečajo edino s tem poslom, rajši trpé glad, kakor bi se kacega poštenega dela poprijeli.

Tu, sodimo, bi prišla dobro tudi postava zoper potepuhe; naj bi se le zvesto izpolnjevala, gotovo bi se taci lenuhom do živega prišlo. Morebiti bi se dalo tudi s tem kaj pomagati, ko bi se neka mera uradno odločila, čez katero bi ne smeli krčmarji enemu človeku alkoholične tekočine zliti v grlo. Revščine in prosjakov postaja čemdalje več in kaj še le bode? Sedanji mladi tovarniški delalci, ne da bi si česa za stara leta prihranjevali, raji v imenovanih krčmah napravijo ves zaslužek in zdravje pa poštenje še povrh. Le v tovarnah, kjer veje še nekoliko duh krščanstva, — v največih seveda mu ni več sledú — le tam se usmili še delalca tovarnska gospóda ter ga drži na varčnost. Ne vselej, včasih pa to vendar pomaga in želeti je, da bi bilo več take gospóde.

V korist bi bilo gotovo tudi to mladini, ko bi se ob nedeljah in praznikih, bodi že v šoli ali pa v čitalnici zbirala. Tam bi se ji lahko iz krščanskih in v narodnem duhu pisanih bukev prebiral ali tudi ustmeno kaj učilo; tako bi se ona od nevarnih oštarij in vsled tega tudi od pijančevanja odvrčala. Naj pa bo to že kakor koli, vsekako je dolžnost rodoljubov delati na to, da se iztrebi nesrečno pijančevanje izmed našega ljudstva.

Gospodarske stvari.

Zmečkani oves.

Oves je brez vsega vgovora za konje najizvrstnejša hrana, katera jim največ moči podeluje. Oves je lahko prebavljiv, ne napenja, ne dela prevelike kisline v želodcu ima zadosti